

Raskaus- ja perhevapaasyrjintä

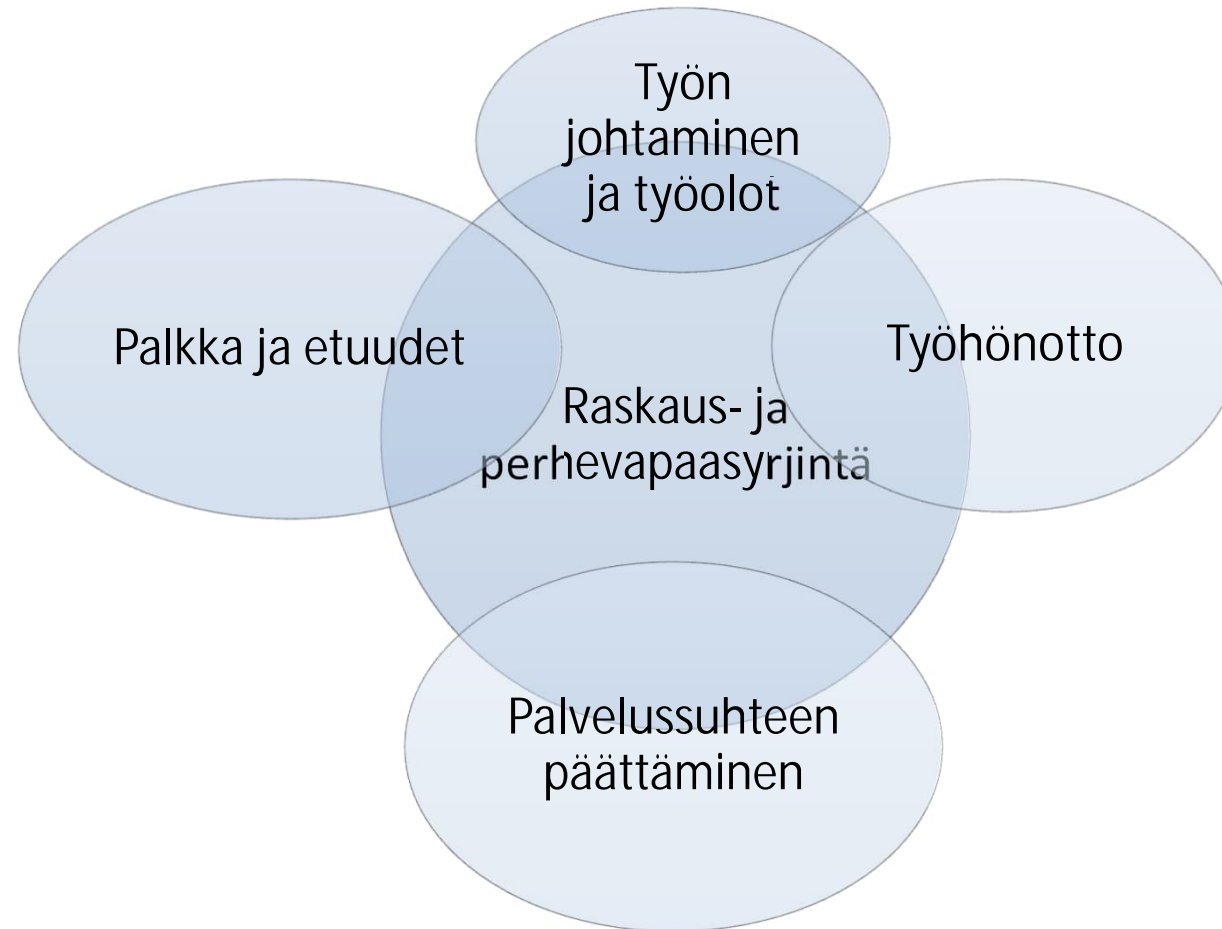
Tasa-arvovaltuutettu Rainer Hiltunen

8.3.2024

Raskaus- ja perhevapaasyrjintä

1. Eduskunnan yksimielinen kanta (EK 40/2022 vp)
 - Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto:
 - "laatii mahdollisimman pikaisesti tarvittavat täsmennykset ja lisäykset lainsäädäntöön vuokratyössä sekä määräaikaisissa ja vaihtelevan työajan työsuhhteissa työskentelevien raskaus- ja perhevapaasyrjinnän ehkäisemiseksi"
2. Hallitusohjelma: "tehokkaampia keinoja" kuin tiedotus
 - "Hallitus poistaa työelämässä esiintyviä syrjiviä käytäntöjä ja rakenteita edistämällä syrjintää koskevan lainsäädännön noudattamista tehokkaammalla informoinnilla, hyvien käytäntöjen levittämällä ja mm. alustatalouden tehokkaammalla valvonnalla. Eryteisesti raskaus- ja perhevapaaseen perustuvan syrjinnän ehkäisyyn kohdistetaan tehokkaampia keinoja."
3. Hallitus ei halua jäädä historiaan hallituksena, jolloin tasa-arvo ottaa takapakkia

Raskaus- ja perhevapaasyrjintä

Tyypillisiä syrjintätilanteita

- Palvelussuhteen päättymisessä:
 - Määräaikaista työsuhdetta ei raskauden takia uusita tai se solmitaan vain perhevapaan alkuun, vaikka työ jatkuu.
 - Työsuhde puretaan koeaikana raskauden selvittyä tai työntekijän perhehuoltovelvollisuuden vuoksi, vaikka henkilö olisi hoitanut työnsä hyvin
 - Työntekijä valikoituu irtisanottavaksi raskauden tai perhevapaan vuoksi, kun työpaikalla vähennetään väkeä tuotannollisista tai taloudellisista syistä tai työntekijä valikoituu lomautetuksi esim. pidemmäksi ajaksi kuin muut

... raskaus- ja perhevapaasyrjintä

- Työn johtamisessa ja työoloissa
 - Perhevapaalle jäämässä olevan työntekijän palkka- ja urakehitys pysähtyy, vaikka hänelle olisi sitä ennen jo luvattu parannuksia palkkaan tai työtehtäviin
 - Perhevapaalta palaavan työntekijän työtehtävät ovat "kadonneet" tai työntekijä on korvattu sijaisella, ja palaaja irtisanotaan tuotannollisista ja taloudellisista syistä
- Rekrytoinnissa
 - Kysymyksinä perheen ja työn yhteensovittamisesta tai perheestä
 - "valintamme ei kohdistunut sinuun" tai määräaikaisuuksina

... raskaus- ja perhevapaasyrjintä

- Palkkauksessa
 - Palkka jää perhevapaan aikana jälkeen palkkakehityksessä
 - Tulospalkkiota ei makseta tai rajoitetaan perhevapaan takia
 - Vähintäänkin raskausvapaa (40pv) rinnastettava työssäoloaikaan (Lewen)
 - Tulospalkkio-oikeutta ei saa poistaa kokonaan sillä perusteella, että ollut osin perhevapaalla
 - Työehtosopimusten syrjimättömyyden loppuunvienti
 - Miehillä / ei-synnyttävillä ei voi maksaa lyhyempää vanhempainvapaakorvausta

Korjaustoimenpiteet täydentävät toisiaan - eivät ole vaihtoehtoja

1. Lainsäädännön ongelmien korjaaminen

- Eduskunta (yksimielisesti, selvitettävä):
- hyvityksen laajentaminen
 - työhönottopäätöstä edeltävään syrjintään
 - käyttäjäyrityksen toimintaan kun vuokratyöntekijään kohdistuu syrjintää esim. perhevapaan takia

2. Oikeuskäytännön periaatteiden kirjaaminen lakiin

- Kielto jättää määräaikainen palvelussuhde uusimatta raskauden tai perhevapaan perusteella
- Kielto rajata palvelussuhde perhevapaan alkuun
- Syrjintäkielto vaihtelevan työajan työsuhteissa

... toimenpiteet

4. Oikeudellinen selvitys oikeuskäytännöstä ja tulkinnasta

5. Oikeussuojakeinojen käyttö ja arviointi

- Jos metsässä kaatuu puu ja kukaan ei ole kuulemassa, kuuluuko ääni?
- Onko syrjintää tapahtunut jos uhri ei siihen reagoi?
 - Useimmiten uhri toivoo palaavansa töihin perhevapaan jälkeen
 - Syrjintään puuttuminen ei aina realistinen vaihtoehto
- Toisaalta tapahtunutta ei useinkaan kiistetä, jolloin asiasta sovitaan
- Eduskunta: pääsy oikeuksiin toteuduttava, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalle mahdollisuus määrätä hyvitystä
 - Vrt. käräjäoikeuden oikeudenkäyntikulut vs. hyvitys